

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се село Миланово, у срезу неготинском, округа крајинског, по изјављеној жељи његових становника, од сада назива Мокрање.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. децембра 1903. године, у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу трећег одељка члана 4. закона о административној подели Краљевине Србије, решено је:

да се село Стубал, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од среза трстеничког, округа крушевачког, и прида срезу кружанском, округа крагујевачког.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. децембра 1903. године у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903 год., које гласи:

Да се села: Каоник и Црквина, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине Ћунишке, у срезу расинском, округа крушевачког, и образују засебну општину под називом: „општина каоничка“

да се село Мрсаћ, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине самаилске, а село Мусина Река одвоји од општине адранске, у срезу жичком, округа чачанског, па та два села да образују засебну општину под називом: „општина мрсаћска.“

да се села: Бањевац, Томањ и Кржава, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине крупањске, у срезу рађевском, округа подринског, и образују засебну општину под називом: „општина бањевачка“.

да се села: Лелић и Сушица, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине лесковачке, а села: Сандаљ, Сту-

бал и Стрмна Гора, такође по изјављеној жељи њихових становника, да се одвоје од општине јовањске, у срезу ваљевском, округа ваљевског, па сва ова села: Лелић, Сушица, Сандаљ, Стубал и Стрмна Гора, да образују засебну општину под називом: „општина лелићска.“

да се села: Горња Недељица. Доња Недељица и Слатина, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине коренитске, у срезу јадранском, округа подринског, и образују засебну општину под називом: „општина недељичка“.

да се села: Конопница, Стојковац, Скрапеж, Батуловац и Рајино Поље, по изјављеној жељи њихових становника, одвоји од општине шишавачке, у срезу власотиначком, округу врањском, и образују за себе општину под називом: „општина канопничка“.

да се село Кикојевац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине баранске, у срезу гђужанском, и прида општини рогојевачкој у истом срезу.

да се села: Белотић и Пијиновић, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине драгињске, а село Матијевац, да се одвоји од општине вукошићске, у срезу посаво-тамнавском, округа подринског, па ова три села: Белотић, Пијиновић и Матијевац да образују засебну општину под називом: „општина белотићска.“

да се села: Вровине, Непричава и Рубрибреза, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине бајевачке, у срезу тамнавском, округа ваљевског, и образују засебну општину под називом „општина непричавска.“

да се села: Вајуга и Милутиновац, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине корбовске, у срезу кључком, округа крајинског, и образују засебну општину под називом: „општина вајушка.“

да се село Пањевац, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине ланишке, у срезу беличком, округа моравског, и образује засебну општину под називом: „општина пањевачка.“

да се село Лопушњак, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине добрњске, у срезу млавском, округа пожаревачког и образује засебну општину под називом: „општина лопушњачка.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. новембра 1903. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине сазване у редован сазив за 1903 год., које гласи:

да се села: Бељина, Суво Село и Месарци, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине дебрчке, у срезу посаво-тамнавском, округа подринског, и образују засебну општину под називом „општина бељинска“ а села: Дебrcи, Власаница и Ново Село да остану и даље као засебна општина „дебрчка.“

да се село Пуношевце, по изјављеној жељи његових становника, одвоји од општине преображенске, у срезу пчинском, окр. врањског, и придода новообразованој општини лепчинској, у истом срезу и округу.

да се село Мађаре и Шетка, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје, и то, Мађаре од општине ражањске, а Шетка од општине витошевачке, у срезу ражањском, округа крушевачког, и да образују засебну општину под називом „општина шеткарска“.

да се села: Прасковча, Малетина и Манастирско, у срезу ражањском, округа крушевачког, по изјављеној жељи њихових становника, одвоје од општине ражањске и образују за себе општину под називом, „општина прасковачка“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. децембра, 1903. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета, од 26. новембра 1903. године, Бр. 7764, које гласи:

да се Д-р Бошко Коњевић, лекар Сењског Рудника, родом из Мола у Аустро-Угарској, поданик исте државе, прими у српско поданство изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из свога досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. новембра, 1903. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу тачке 9. члана 144. Устава одобрено је решење Државног Савета од 18. октобра 1903. године Бр. 7660, које гласи:

да се Данило Катанић, учитељ из Куршумлије, родом из Гилана у Старој Ср-

бији, поданик турски, по својој молби, прими у српско поданство заједно са женом Магом и малолетном децом: Бошком, Оливером и Горољубом, изузетно од § 44. грађанског закона, као дојакошњи српски заштићеник:

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. децембра 1903. године, у Београду.

РАЗБОЈНИЧКА ЕПОПЕЈА У ИТАЛИЈИ

(Свршетак)

Тај се ум јавља још силније у том факту, што је Музолино још сасвим млад умео да наведе, да га Мaffia изабере за поглавицу. Он је умео по најмањим знацима да позна издајника. Један пут су агенти поткупили једну од његових милошница, која му је одредила била састанак. Он дође, али дан пре него што је био уговорен састанак и поведе ту женску собом у гору на три дана. Његова смишљеност види се и у вештини, којом је он увек умео да се сачува од гнева. Он је спавао увек одупревши ногама о дрво, да би чуо и најмањи шум који би му дрво спровело. Он је имао два пса које је он размештао: једнога близу себе, а другога на повеће растојање од онога места где се он бавио, у дупљи или у пећини, тако, да је лајање паса била опомена за њега. Захваљујући својој умно, он је умео да организује такав систем шпијунаже, који је био много савременији него државни систем. Тај факт, што је он био осуђен зато што је пуцао, а не зато што је просто присуствовао при убиству, које је он спремио, могао је такође подстаћи у њему мисао да је с њим поступљено неправедно. Ломброзо наводи тим поводом неколико примера преступника, код којих је и најмања судска погрешка потпуно убијала свест о њиховом преступу. Тако је један братоубица изјавио: — Потпуно је истина да сам ја убио мога брата, али сведок, који каже да сам га ја убио ножем, дао је лажан исказ, — што значи да је осуда неправедна. Други један преступник, који је пљачкао помоћу свога друга једнога путника, тврдио је, да је право да га ослободе зато, што је његов друг отео од њихове заједничке жртве часовник и готово сав новац, тако да је њему остало само неколико гроша. То значи, вели он, да је он неправедно осуђен и најмања погрешка судска често је таким субјектима полазна тачка за болесни егоценризам. То исто видимо и код Музолина. Кад га је командант Дорија прекорио за то што је убио карабинера, који је вршио своју дужност, он је одговорио: — И ја сам тако исто вршио своју дужност. Кад су га окривљавали за насиља и крађе, он је узвикнуо: — Да сам кад било украо или неправедно напао кога било, ја бих се убио из очајања. Најжалосније је од свега што су такве бесмислице Музолинове, које су потицале из болесног организма снажене и подражаване одобравањем гомили. Да је Музолино наишао око себе на ђутање, гнушање и непријатељство, он се никад не би усудио да себе истиче као хероја.

Треба казати и то, да је и држава не мало припомогла да се створи легенда око имена тога злонамерника, својим претераним експедицијама, скупим и некорисним, да би се он ухватио. Тим више што да би се ухватио један човек, неколико жандарма пре су сметња ствари него олакшање за н.у. Ми не живимо узалуд у двадесетом столећу; оружања се претерују и за хватање разбојника.

Кад је Музолино био уведен у судску дворану да чује оптужбу, он на једанпут викне: — Мој ће процес свима донети несрећу; чувајте се господине прокуроре.

Државни тужилац читавих девет сати, у три седнице, трудио се да побије аргументе, који су навођени у корист Музолина, црпене из експертисе професора Бјанкија и Патриција. Најважнији део у његовом оптужбеном говору био је онај, у коме се он труди да докаже, да је Музолино био праведно осуђен после првога процеса. Он допушта истинитост исказа комесара полиције Манциона, који је изјавио, да није Музолино убио човека у Цоколи него неки Травија, који се сад налази у Америци. Али поред свега тога доказано је, да је Травија био само оруђе у рукама Музолиновим, који није могао сам да пуца, пошто је био рањен; и тај факт не само не олакшава његов преступ, него га отежава и тако је појмио и суд у Рецију осудивши Музолина.

Кад му је било седамнајест година, Музолино се већ показао такав какав је; у то доба он је ишао за једном часном младом девојком, и кад га је она одбила, он једне ноћи уђе кроз прозор у њену собу хотећи да изврши насиље. Мати дотрчи у помоћ девојци и Музолино је рани ножем. Доцније кад га је та жена тужила, он је причека једно вече и избије штапом. Он је увек био једнак: — Ко се противио његовим намерама, ко није извршавао његове жеље, тога треба да нестане, Он је лажљивац; код њега је савршена оскудица оне искренности, коју му приписују. Тако он је уверавао да он две године није био гоњен због тога, што он има богатог деда, који је потрошио педесет хиљада само да би га спасао. То је најчистија лаж зато што тај дед никад није био богат, и мучно се издржавао. Музолино је и онда лагао кад је тврдио, да он нема помоћника. Истина у једном случају није било довољно доказа, али у другим случајима браћа и сестре његових жртава доказали су, да су му двојица помагали да изврши своје одвратне злочине.

У осталом сви су они једнаки, те главе чудовишне хидре Калабрије, тајних разбојничких савеза, који су се увукли и у саму администрацију. И Сансоне, државни тужилац, родом је из Калибрије, где је вршио судске послове читавих петнајест година, те је имао прилике да из основа проучи тајне савезе, који су тамо чврсто организовани. Да се ступи у њих морају се плаћати новчане уплате свакога месеца, и тиме савез отвара за своје чланове школе, где се уче да владају ножем, да разумеју њихов разбојнички језик и тајне знаке.

— У осталом, додаје државни тужилац, — ви сте сами чули овде како Музолино

прети сведоцима осветом, која би неизбежно наступила, и кад би он био осуђен. Тиме је он мислио на своје помоћнике из савеза. Даље тужилац говори да лично он поштује Ломброза, а тако исто и професоре Бјанкија и Патриција, али по његовом мишљењу њихова наука још није достигла онај ступањ зрелости, који јој даје такав ауторитет, да се пред њим клања цео свет. То је емпијска наука, која нема никаква чврста основа. Државни тужилац нада се, да ће поротници признати потпуну одговорност за Музолина, и обраћајући се оптуженоме, подвикну му: — Погледај још један пут на лешеве твојих жртава, које непрестано оплакују њихове матере, сестре и оцеви. Може бити да ће срце твоје, које никад није знало за кајање, изазвати сузе на твојим очима, и оне ће колико било олакшати терет твојих грехова; у исто време кад друштвено правосудје изврши своје дело и одбаци те из друштва, поштени људи, да би те спасли од општег презирања, бацаће на тебе покривало заборава! Те речи, наравно, нису ни мало тронуле разбојника.

Кад се тужилац после тих речи обрнуо поротницима и казао им: — Ја сам свршио, господо! Музолино му довикне са подсмешљивим гестом: — Тим боље, хвала вам! Али та дрскост није се допадала публици, и у дворани се чу шум негодовања. У осталом, за цело време док је тужилац читао своју оптужбу, Музолино се није овако гордо држао као пре. Кад је тужилац побијао, његова тврђења о невиности, Музолино је седео, наслонивши главу на руку и није спуштао очи са тужиоца. Аргументи тужиоца очевидни су га врло занимали. Он се није гласно смејао, али његова физиономија изражавала је подсмех. У осталом, он није дуго остао ни у тој пози, и тешко опустивши главу седео је као санив, с епилептичном маском, са затвореним очима и полудвореним устима. За тим опет диже главу и поново гледа на државног тужиоца. На његовим уснама играо је подсмешљив осмех и као да је говорио: — Тужиоци, оптужбе — ништа од тога није ново за мене. На једанпут њему буде зло и доктор долази да то потврди. Он тражи да пије и дају му стакло с водом са стола адвоката. Од времена на време, нарочито кад тужилац изјављује да је Музолино један од вођа разбојничких друштава, он се јако узбуђује и с муком се уздржава и на послетку не може да се уздржи, и енергички протестује: — Ђути, или ђу наредити да те изведу, — викне му државни тужилац. Музолино се све више и више узбуђује, устаје и виче да му је ало. Њему је очевидно тешко што не може слободно да искаже своје незадовољство. Председник, који га очевидно штеди, умирује га ласкавим речима. После тога разбојник се опет смири и говори тужиоцу — Ваше господство, мени је пријатно да вас слушам, ви лепо говорите. Тужилац наставља свој говор, али наједанпут затуња страшна грмљавина, у дворани наста мрак и муње су непрестано севале; свима настаје мучно, само је Музолино био миран. — Ви нећете вратити тога човека у Калабрију, која је дала оцабини два хероја ослобођења — Ђовани Андрео и Стефано Ромео, — уз-

викну државни тужилац, и у том тренутку удари гром; Музолино узвикну: — Господ Бог хоће да угуши глас тужиоца! —

Пре него што ће се завршити седница Музолино затражи реч, и у његовом говору који је трајао два сата, видела се сва његова сложена личност.

— Прошле ноћи, господо поротници, пала ми је на памет прича о сестри великог везира, која је требала да умре, и која је пре него што је морала дати да је убију, хтела да разговора са сестром да би видела, да ли би је она могла спасти. Ја немам сестре као та у Хиљаду и једној ноћи, која би почела да прича приче да би спасла мој живот. Ја немам никакве наде, а за то ћу бити кратак. Али ја вам се кунем именом Бога, у кога ја верујем, да ја нисам крив за први преступ. Ја не бих хтео да ви у души својој говорите: како зар да оставимо у слободи тога свирепог човека; он ће вршити нова убиства. Не, господо поротници, уверавам вас да ћу ја отићи у туђу земљу. Мој адвокат, кога ми је суд одредио, преварио вас је кад вам је казао, како је један, који је био пуштен на слободу вршио за тим нова убиства. Али у мени тече благородна крв, која ми не допушта и никад ми није допуштала да вршим убиства.

Да би се разумеле те приче треба знати, да Музолино тврди да он по матери, која је из породице Филасто, води порекло од француских емиграната, строгих католика, који су тражили прибежишта у Калабрији, спасавајући се од терора. У своме говору он се често враћа на своје благородно порекло. Ако ви мене осудите, учинићете неправду; то би било као кад бисте ви осудили Христа; у осталом, кога ћете осудити. Једну лешину, јер мени остаје да живим свега пет-шест месеци. Ја нисам разбојник, ја нисам ни Калабријанац; у мојим жилама тече благородна крв француског књаза; ја нисам Калабријанац као што је државни тужилац!

Цела дворана, поред све озбиљности тога тренутка, одјекну од грохотног смеха свих.

После тога, Музолино моли председника да пошаље кога у тамницу да донесе његов записник. Председник му одбије то, говорећи: — Ја вам не одузимам реч, али кад хоћете ваш записник, требало је да сте раније о томе мислили.

Тада Музолино саопштава шта је у сну видео, не пазећи на то, да државни тужилац може мислити да је он то измислио — Уверавам вас да се мени у сну јавио један светац, који ми је рекао: — Треба да се осветиш свима онима, који су теби учинили зло. И ја не само да сам поверовао томе светцу, него и народу, који ми је говорио: Браво Музолино, ти си добро чинио, треба поубијати све који су ти учинили зло, али не треба да дираш оне, који ти нису ништа учинили, па ни женске! Народ ми је дао добар савет и ја сам му се покоравао; ја нисам убио ни једну женску, па ни покварену. У осталом како бих ја могао убити женску, кад у мојим жилама тече благородна француска крв.

Он моли поротнике да оправдају његове другове, који ни у чему нису потпуно

криви: — Господо поротници кажите ми, знате ли ви да су и вас оклеветали онда, кад сте ви вршили вашу дужност. Сећате ли се да је у једним новинама било штампано као да сте ви говорили да то није истина. Па ето, кад би и вас оклеветали да сте извршили убиство, вас би осудили на галије као и мене.

И поново Музолино затражи свој записник: — Господо поротници ја бих желео да подуже с вама разговарам, али су ми узели записник. Код мене је било четири стране записака.

— Шта, зар ви и за то кривите суд? — пита председник.

— Не, него начелника страже, који ми их је узео. Наравно да бих ја хтео још да говорим, али ћу да завршим са неколико речи: Христос је био осуђен на смрт, али после његове смрти њему су се клањали и они, који су седели на престолу. Ако ме ви осудите, ви ћете жалити после моје смрти. — За тим седе, трљајући чело, али не може да сакрије осмех задовољства, који му осветљује цело лице. У том Фра Дијаволу двадесетог столећа било је много глумачког.

Председник изјављује, да је судски претрес свршен и поротници налазе да је он крив. Али Музолино пише свом бившем адвокату Бјанкију, молећи га да поради да га краљ помилује, обећавајући да неће више никога убити и да ће се преселити у Америку, земљу слободе и правде.

ФЕЊИНО БОЖИЊНО ДРВО

— Софија Вите —

Било је Бадње вече. Божињно дрво над Фењиним гробом беше се у част празника заоденуло у сјајно рухо. Његови ледени накити сијаху се на слабом зрацима зимског сунца као небројени дијаманти и преливаху се у хиљадама разноврсних боја.

Једна снежна хумка — то је било све, што је остало на земљи од малог богаљчета.

Јадно девојче!

Фења је дошла на свет као богаљче. То јој никад није могла опростити њена мајка, богињава Матрена.

Матрена је била свирепа жена, а нарочито онда, кад би се и сувише насила. Тада је за Фењу било најбоље да мајци не излази пред очи. Што год би јој се у тај мах затекло у рукама, дупила би дете по глави. У осталом бивало је код ње и у трезвеном стању, да малу на мртво име испребија. Више пута дочепала би кајиш и њиме ударала девојчицу где стигне: по леђима, трбуху, глави, лицу. Само је ударала и викала: „Ћути, да се ниси усудила да крешнеш! Хоћеш ли умукнути! Ако не ућутиш, убићу те, тако ми Господа!

— А зашто то? питах је ја.

— Зато, видите, што је богаљче, а и за то што је права очева слика.

Ко је био Фењин отац, то није знао нико. Матрена није била удата.

— Ко би још имао вољу да ме узме с овом мојом „бедом“, одговарала је она домаћици Загорскијевих, старој Прасковји

Никишној, кад би је ова питала да ли је удата.

Под речима „моја беда“ разумевала је она наравно Фењу.

— Осем кад би се неко у мене смртно заљубио, наставила би Матрена. Тако што дешава се. Али какве сам ја среће, не могу се томе надати.

— Још с таквим лицем, рекла би хладнокрвно Прасковја Никитишна.

Матрена је одиста била ружна у лицу: богињава до зла бога и с опекотином на оку. Али била је крупна, здрава и држећа. Била је права ватра, посао јој је био права играчка.

Код Загорскијевих ступила је лане, баш пред сами Божић, као праља. Њој и њеном детету дали су једну малу собу до перпонице, где је стара Прасковја Никитишна држала све могуће потребе: усољено поврће, воће, брашно и друге ситнурије.

У тој соби настанила се Матрена и сместила своје ствари: у једном углу наместила је своју постељу и растресла сламњачу тако, да су постељске ствари допирале готово до таванице; од сандука беше начинила сто, а прозор јој је служио као орман, на који је наместила свој мали самовар, стаклену кутију за шећер и на-послетку једну шољу, коју је јако волела и која јој је била поклон од кума. Кад је све тако уредила, бацила би свој стари, подрти шал на банак од пећи, гурнула на њ Фењу и заповедила јој:

— Лези ту и не мрдај с места.

Фења би ту легла и ућутала се као мишић, не би спавала, већ непрестано удубљена у сањарије покретала би усне, шапутала нешто за себе, и понекад се на-смешила.

Лице јој је сасвим снујдено, бледо као крпа, поглед тужан, замагљен. Глава јој виси до рамена.

Упита ли је ко шта она одговара уморно и бојажљиво „да“ или „не“ и поново ћути часовима а понекад данима.

Једног дана упита стара Прасковја Никитишна Матрену:

— За што мала изгледа тако болешљива? Требало би да је одведеш доктору.

Доктору? Зар још због ње да бацам на докторе крваво зарађен новац?

— Не би било добро да умре овде у кући. Наша милостива не би то волела. Она се ужасно боји мртвих.

— А што се тиче Фење милостива може бити безбрижна. Фења неће никад умрети, није она од оних што умиру. Мени уз пркос живеће она вечито. Упамтите то што вам кажем: Из ње се живот не може истерати ни отровом ни секиром. Она ће ми висити о врату докле год у мени буде и капи крви — у то сам уверена. Друга деца, да, друга деца умиру. Примера за то има доста. Ето моја кума, Јевгенија, што је јутрос била код мене, да ме зове за сутра на њен имендан, сећате ли је се? Па ето, код ње је дифтерија лањске године покљала за недељу дана петоро деце. Угушила их је једно за другим, редом. Помислите, тек што је једно било у гробу, друго је већ лежало мртво. Да, понеки су срећни. А ова! Ову ни Господ Бог неће!

Тај разговор се водио у присуству дедета. Али Фења мучно да је разумевала о чему је реч. Можда уопште није ништа ни чула. Јер кад је одмах за тим приступила к њој домаћица и гласно је зовнула. „Фења, Фења!“ тргнула се она као да се иза сна пробудила и избеглила је очи на Прасковју Никитишну.

— Боли ли те што? упита је она.
— Боли, тетице, прошапутала Фења, једва покрећући усне, погледајући са страхом у мајку.

— Шта те боли?
— Не знам, тетице.
— Не знаш? Па ко ће знати? Боли ли те можда глава?

— Да, тетице!
— А крста?
— Да, тетице!
— А боли ли те још што?
— Не знам, тетице.

Тада се умеша Матрена.
— Што се мучите с тим питањима, Прасковја Никитишна. Она се претвара, то је све.

Фења је опет неколико дана ђутала. На Бадњи дан у јутру дође Прасковја Никитишна у Матренину собу, да узме позлаћене орасе, које је од прошлогодишњег божићног дрвета сачувала у једном орману. Матрена није била код куће. Фења је као и обично куњала на банку иза пећи, сасвим прибијена уза зид и није отвараола очи, ни кад су се врата отворила.

Прасковја Никитишна извади орасе, истресе их на под из једне платнене кесе, чучну и стаде их бројати: два — четири — пет; два, четири — пет, десет.

Неко неочекивано шапутане прекиде је.
— Тетице, Тетице!

Фења се беше усправила и свој зачуђени поглед упрла у старицу.

Ова се обазре.
— Шта је, мала?
— Шта је то, тетице?
— Ово? Ово су ораси.
— Ораси! Они се могу и јести?
— Наравно, али се не једу, вешају се о бор.

— О бор, тетице?
— Да, о бор, о божићно дрво, које се спрема за децу.

— Божићно дрво? А је ли оно лепо, тетка?

— Божићно дрво? Те још како лепо! Витко и зелено. Па онда на њему има сваковрсних плодова, али не обичних, већ златних или сребрних као што су ови ораси што их видиш. На место лишћа тамо су свеће, које светле. А и те свеће нису обичне свеће, већ од воска и у свим могућим бојама, црвене, зелене, жуте и плаве. Кад се упале човек не може сит да их се нагледа. Да, тако ти је лепо божићно дрво.

— А кад се свеће на њему пале, тетице?

— Па, кад мали Христос на небу запали прве звездице, онда се одмах пали и божићно дрво.

Фења је дуго гледала у Прасковју Никитишну, за тим је бацила брзо поглед кроз прозор, кроз који је продирао полутамна светлост хладног Бадњег дана, па се од једном радосно насмеја.

* * *

Матрена је још пре подне отишла у госте својој куми Јевгенији, да јој честита рођендан. Кући је дошла тек у неко доба ноћи, пијана и рђаво расположена и још с прага викала је Фењи:

— Стрвино, ти, Фењо!

Нико не одговараше. Она опипа Фењину ложницу, али је не нађе тамо. За тим је поче тражити, завиравати с лојаном свећом у руци у све углове, иза ормана и сандука испод клупе и постеље. Нигде Фење, као да је у земљу пропала.

— Света Богородице! узвикну Матрена одједаред и плесну рукама, кад је напослетку нашла своју Фењу.

Дете је седело згрчено на прозору и спавало чврсто. Лице беше прислоњено на смрзнуто окно. Покрај прозора на поду лежале су олупине, олупине од Матренине шоље, оне шоље, коју је толико волела и коју јој је кум купио.

— Моја шоља! промуца Матрена и јурну стиснутих песница на своју кћерчицу.

Гласни мајчин крик напослетку пробуди Фењу. Она се трже.

— Где је... где је?

— Је ли шољица? Сад ћу ти одмах показати.

— Где је она? Звездица? Где је? настави дете гуњати гледајући око себе уплашено.

— Шта? Звездица? Сад ћу ја теби показати звезде да ћеш се све чудити!

Рекавши то Матрена свуче малу с прозора, дочепала је за јаку и поче је вући по поду.

Фења је очајно запомагала и преклињала, гушећи се у сузама:

— Мајко, мајчице! Опрости! Мајчице једина мајчице, опрости! Никад више нећу то учинити, мајчице, никад! Љубила је скут њене хаљине, чим би је дочепала, љубила је руке и ноге своје мајке, које је грчевито хватала и својим немоћним, сувим рукама грлила.

Али Матрена је слушала, гледала и није разумевала ништа нити је осећала какво сажалење. Њоме беше овладао бес.

Онако пијана непрестано је ударајући, о нешто и превртала, час клупу, час шафољ, вукла је Матрена Фењу кроз целу перионицу и зауставила се тек у једном малом, хладном предсобљу.

За тим је настало право мучење. Како ли је јадно дете само ударала, Господе Боже! Тукла је рукама, песницама, ногама је газила, главом јој ударала о зид, и шиштећи кроз запенушена уста дерала се: „Само крекни! Покушај само! Убићу те! С места ћу те убити!“

Фења није више могла ни плакати, нити се и једним гласом показала жива чак ни онда кад ју је мајка, заморена тучењем, бацила кроз врата у дворште као какво штене.

Ту сад можеш бројати звезде! Ту их има за тебе доста!

* * *

— Те ноћи био је такав мраз, да је пуцало дрво и камен — причала је даље домаћица Прасковја Никитишна — и ја сам легла подоцкан, Морала сам претходно да очистим, пребројим и склоним сребрне кашике, виљушке и ножеве, које смо били извадили за госте. А гости су отишли тек у 1 сахат по поноћи. Те тако могло је бити близу два сахата кад сам легла. Тек што сам се била спустила, зачух: Ваууу!... Ваууу! Пас је завијао баш под мојим прозором. „Ош, нека је пред твоју главу.“ Не ваља кад пси ноћу завијају. Знам већ поуздано, да то претсказује смртни случај. Неколико тренутака било је све мирно, за тим опет поче: Ваууу!... Ваууу!... И тако је то дуго трајало. Час се ућути, час опет почне завијати. Не може се заспати. Шта да се ради? Устадох, наузх папуче пребаших преко леђа један огртач и сићох низ степенице. Вабнух га: „Серјко! Серјко!“ Пас је познао мој глас, дотрчао к мени, лизнуо ми руку, а за тим се удаљио у мрачни ходник. Опет га викнух: „Серјко! Серјко! Унутра!“ Он опет дође, опет ми лизну руку, па утече. Шта ли ће то да му значи, помислих у себи? Поћох за њим у мрачни ходник. На одмору од степеница спотакох се о нешто црно. Да ли је то каква крпа... мачка... није. Сагнух се, посматрах у помрчини, пипах и одједном узвикнух: „Фења! Фења!“ Она се и не миче, лежи укочена као какав камен. Протрљах јој леђа, ноге, главу; она је лежала као мртва, није се мицала. Тада похитах да пробудим Матрену. Јест, кад би то било могућно! Та хрче као заклана. Отидох до покућара, лунах, лунах — узалудно. Наравно празник, па човек отишао некуд да се мало проведе. Шта да се ради? Подигох малу, метнух је у моју постељу и грљах је по целом телу. Била се толико смрзла да је сва помодрила. Од ње је долазила хладноћа као из дворште. Пошто сам употребила разна средства, као славу ракију, салмијак, напослетку је вратих к себи. Она уздахну, слатко се протегну и отвори очи. Ја је упитах радосно;

— Шта ти је, мала?

— Ништа, тетице, одговори она, али сасвим тихо, једва чујно.

— Је ли ти хладно?

— Јесте, тетице.

— Би ли јела?

— Бих, тетице.

Пребаших преко ње још један огртач и донесох јој хлеба. Она загризе један комадић, сажвака га и испљуну. Није могла више гутати.

Упитах је још нешто, али не одговори ништа. Била је мало задремала. После неколико тренутака чух:

— Тетице, тетице!

— Шта је, мала? упитах је.

— Она звездица, тетка, прошапутала она и упре погледе у угао, у коме је висила икона с кандилом напред. То је Фења сматрала за звездицу! Одједаред узвикну она:

— Божићно дрво! Божићно дрво!

И лице јој се све сијало од среће и блаженства.

* * *

Кад је Матрена сутрадан дознала, да је Фења умрла те ноћи, није хтела веровати и одмахнула је руком:

— Ах, та се претвара!

Али кад се рођеним очима уверила да је дете умрло, била је јако зачуђена.

— Како то да буде? рече она слежући раменима. Али мало после плачу она гневно: Зар није могла изабрати други који дан да умре, него баш данас, баш данас на тако велики празник. **М. Д.**

НОЋУ

— Серафимовић —

Студен ветар дувао је кроз помрчину а река је хучала. Иза железничког насипа пенушило се море. Ни таласи а ни бела пена не могаху се разликовати у тој помрчини. Чуло се само, како се вода уз хуку тремо уздиже, запљускује и фијуче, разносећи пену и слану воду; а за тим би све то потпуно умукнуло и настала тишина, кроз коју се чуо сурови глас мора, који је растао и испуњавао мрачну ноћ.

У двориште једне мале кућице, која је била на насипу, изиђе становник ситничар, бос и у гаћама и кошуљи. Неколико тренутака видео се дуг млаз светлости, кога несташе чим се врата затворише.

У првом тренутку Шаблајев није могао ништа видети. Стајао је неколико тренутака, очи су му се навикивале на помрчину и он је почео распознавати црну масу од насипа, који се протезао иза дворишта.

Шаблајев обиђе око куће, огледа браву на капији и на дућану и одреша сланца пса, који је радосно скакутао и цичао.

— Е, ово је одиста право рано пролеће... охо - хо... нека нам је Бог у помоћи... Мора већ бити два сахата...

Зевнуо је, окренуо се и дрхтао од ноћне свежине, па за тим се прекрстио.

Наједанпут духну ветар јаче и донесе нешто што је личило на човечији глас.

Шаблајев је слушао будно; ветар је дувао као и пре, река је беснела, а испод насипа је хучало море.

— Причинило ми се само. Какво време!.. И он се упути вратима.

У тај мах мало престаде хука, те се и опет чу као човечији глас, али овога пута јасно и речи:

— Утопих се... спасите ме, добри људи... спасите ме!

Шаблајеву је било као да га је неко ножем у срце ударио.

— Вероватно да се неко дави.

Он јурну у кућу и поче се журно облачити.

— Мајка, хеј, мајка, пошљи брзо Вању у полицију. На реци се дави неко.

— Како?... шта... Зар ти не спаваш?... рече жена, која беше устала у постељи, и трљала сањиве очи.

— Пробуди Вању, велим ти.

Шаблајев узе један дебео гвозден штап иза постеље и јурну из куће. У тај мах су поред куће пролазила једна задоцнела кола. Шаблајев их заустави.

— Хеј, чујеш ли... на реци се дави један човек... морамо га спасти.

Кочијаш ошину коње и несташе га.

Шаблајев се попе на насип и потрча преко железничких прагова, непрестано се заплићући о њих и шине. Понекад би наступила тренутна тишина, подухнуо би ветар с реке, те би се и опет чуло како неко из мрака запознаје из свег гласа:

— Спасите ме, спасите ме, људи... ја не могу дуже... већ сам сасвим изгубљен.

Код прелаза искрену непомицна тамна прилика стражарева. Шалбајев јурну к њему.

— Што ти стојиш ту? Зар не чујеш, да се човек дави?

— Дабогме да чујем. Дере се има већ два сахата. Али шта му могу ја помоћи?

— Зашто ниси јавио станици за спасавање? Она је ту близу.

— Каква станица? Не знам ја. Ја не смем остављати своје место...

Шалбајев одјурн к станици и поче куцати.

— Устајте, баћушка! Дајте чамац овамо. Морамо спасти један човечији живот.

Старац је стењао иза врата, пипао је рукама и у мраку није могао наћи кључаницу; напоследку је нађе и отвори.

— Шта ћеш? Какав човек?

— Дај чамац овамо! Морамо ићи!

— Хе, ја не чујем.

— Ах, ти стари глуваћу! Чамац ми дај! Један се човек дави!

Старац је био увређен.

— Сам га је ђаво донео... На таквом времену пада му на ум да се дави. Куда да идем? Ја сам стар човек. Не могу ја изаћи на крај с таласима. Потопићемо се. Чујеш ли како река бесни? Па онда ова помрчина... Причекајмо до сутра. Не, покушаћу да звоним, можда ће доћи неко од оних, који су се пријавили као добровољци. О Господе! О света Богородице!

Старац изиде напоље, згрчи се од хладноће и стаде стењати. Приближи се стубу, дочепав за уже од звона и поче вући. И усред те мрачне ноћи поче ветар разносити по предграђу и вароши журне, немирне звуке звона. Није се могло очекивати да ће га ко чути. Било је већ два сахата ноћу; све је тврдо спавало. — Да ли је узрок био јек звона или је онај човек већ изгубио снагу — или се већ био утопио; с реке се није чуло ништа друго до ли фијук ветра и плускање таласа.

Идем ја сам, рече Шаблајев гневно. Не могу допустити да пропадне једна хришћанска душа.

Он сиђе к реци, одреша чамац, и поче веслати. — За трен ока дочепав струја чамац; несташе нејасних контура обале, тамне силуете станице. Унаоколо је владала непробојна помрчина, и само тамна водена површина бљештила се кад запљусне чамац. Таласи су дизали чамац и грозили сваки час, да га повуку са собом у бездан. Река

која је набујала од пролетних поплава, тежила је да се ослободи обала, које су је стезале.

Деда је још неко време звонио, за тим је везао уже за стуб, стајао је неколико тренутака, слушао како ветар фијуче преко воде, за тим се почешао по леђима, зевнуо, прекрстио се и ушао у своју собицу.

— Охо, охо...! Господе смилуј се њима грешнима! Света Богородице! Ко да га тражи сад по овој непогоди и помрчини! Зар није могао да причека до сутра! Где да га сад нађе?... Утопиће се и он... О... о... хо... хо... Нека се Господ на нас смилује!

После неколико тренутака чуло се у соби једноставно хркање.

* * *

Ни живе душе није било на обали. На реци, у таласима, по ветру, посред непробојне ноћне помрчине борио се Шаблајев. Он је био потпуно сам, одсечен од целог света. Куда да весла? Никаквог гласка, нигде светлости, нигде каква знака; непробојна, густа помрчина окружавала је чамац озго и са страна, и само се чуло, како таласи журно ударају о зидове чамаца. Лед са реке беше се опустео, али овда онда пролазиле су санте, и понеки пут искрсавале су њихове беле контуре у помрчини, али их је у трену ока нестајало. Кад таква санта удари о чамац, он одмах потоне. С обале неће нико доћи у помоћ. Да ли ћу се вратити кући? Мислио је Шаблајев. Тога човека нећу спасти, а ја ћу пропасти. Кад бих се упутио обали, можда бих се спасао.

Али где је обала, куда иде струја? Како да се кормани? Свуда је једнако, свуда густа, непробојна помрчина. Шалбајев је увидео, да је струја докопала и да га носи к мору, на коме га је очекивала сигурна смрт. Наједанпут се с реке, кроз ноћни мрак, чу глас:

— Спасите ме, спасите ме, добри људи...

Шаблајев је запео свом снагом да весла. Сад му је ту једини спас. Тај крик тамо, то је обала. Он окрену чамац у правцу, из кога је долазио крик и почео је да весла. На длановима му искочише пливови, у слепоочицама му поче нешто ударати као чекић а чамац беше тежак као да је од олова. Није се могло познати, да ли се и мало креће напред или га матица носи са собом низ воду. Шаблајеву се чинило као да се целу ноћ борио ту с надчовечанским напорима, а запомагање још се непрестано разлегало из даљине. Ни једног тренутка није смео нити могао да се одмара, јер би га одмах докопала матица и далеко однела. Он поче падати у очајање. Боже мој, зар се нећу моћи одавде искобељати!

Наједанпут чу он у мраку неки разговор. Помисли да их је више и узвикну:

— Има ли вас много?

— Двоје. Ја и... један пас.

Шаблајев поче опет веслати, за тим дочепав уже, које је са собом понео и баца га у правцу, у коме је видео тамну силу дгу. Вероватно да га је онај човек био докопао, јер се уже било затегло. Шаблајев поче вући за уже, које одједаред попусти, и склизну у воду. Чамац појурн на ниже.

Укочио сам се. Руке су ми се смрзле, ге не могу држати уже.

Шаблајев понова дочепав весло, завесла и баци уже, које се закаче за један угао од санте. Шаблајев повуче и опази у мраку на санти једног човека, који је дрхтао и цвекотао зубима. Низа њ је текла вода, а у крилу је држао кученце.

Шаблајев узео кученце, затим уведе у чамац човека, отисну се, струја га докопа он се окрену у круг, санта нестане, и унаоколо овлада опет дубока помрчина.

Опет се чу хука реке. Шаблајев је веслао и веслао у правцу једне светиљке, коју је видео у даљини као какву звезду. То су без сумње, била кола, која су се ближила обали. Матица је носила чамац. Шаблајев је изгубио сваки страх. Он је уживао у мислима, да ће добити сребрну медаљу за спасавање човечјег живота, похвалу и дивљење свега.

— Како си доспео овде?

— Мислио сам да је овде прелаз. Дошао сам дакле на обалу. Али ту не беше ни чамца ни скеле. Лед пршти испод ногу. Пас трчи напред; помрчина је тако густа, да се не види прст пред оком. Просто се не може видети, да ли је лед на земљи или на води. Наједанпут лед препукне и ја се стрпоштам у воду. Копрцао сам се као пас и хватао се за ледену санду и испех се на њу. Санта се поче удаљавати од обале. Сав премех од страха. Вода ме поче удаљавати од обале. Скоких опет у воду, али не могах даље. Наједанпут спазих једну повећу санду и испужах се с великом муком на њу. К мени се попе и кученце. Санта поче одједаред тонати испод ногу. Вода ме свега обли, а за тим се санта упути мору. Пропао сам, помислих. Почех се молити Богу, за тим запомагати. Ни откудато помоћи, а помрчина као тесто. Легох на лед. У почетку је било хладно, а за тим ме је почео хватати сан. То се ближила смрт. Али псето, како ми се чинило, није имало вољу да умре. Оно је скакутало, цичало, лизало ми лице, а за тим је почело да завија. Устадох, узех пса у наручје и почех понова викати. Изнемогах, изгубих глас и већ се решавах да скачем у воду.

Шаблајев узео свој огртач и пребаци га преко непознатог.

— Хвала вам.

— А одакле си ти?

Ћутали су неколико тренутака; за тим дављеник одговори slabим гласом:

— Ја сам странац. Ја нисам из овог краја.

Неко време весла су равномерно ударела о воду.

— Јеси ли ти земљорадник, или шта?

— Н-е... ја радим... у фабрикама.

Опет су ћутали.

— Био је тако један коњ, који је ислужило... био је један радник, који се истрошио... Сад идем у своје село. Доктори су казали, да је у мојим грудима једна половина иструнула. Али они лажу... тамо имам жену. Већ четири године не живимо ми заједно.

— Шта је с њом? Је ли ти жена рђава?

— Жена као и све жене. Разуме се, доста је језична; жена, баћушка, да је наћи не можеш. Дрека и до зла бога рђава.

И тај човек почео је да хули Бога и светиње, да се Шаблајев грозио.

— Еј, не грди овде на води.

Опет су ћутали. Чуло се само ударање весала о воду.

— Четири године нисмо се видели, поче опет непознати. Ја ћу отићи и рећи јој: »Фелка, доста си се проводила; доста је!« Сад живи с једним рударом, додаде он.

Таласи су бесно ударали о чамац.

— Две године сам се ја врзао око ње; беше то дивно девојче! »Поћи ћу за тебе, ако не будеш пио и тукао ме. Али не ћу да живим у беди и оскудици,« то је рекла она. За тим смо се венчали Али какав је живот на селу! Јад и чемер. Оставих очински дом и отидох у фабрику, где зарађивах по две, две и по рубље дневно! Славно сам живео с Фелком! То су била времена! Она је била тако лепа и радина.

— Па онда?

— За тим је одједаред наступио застој у фабрици. Више није било рада, те беше тешко. Продали смо све што смо имали. Пре сам био одевен као цвет, а за тим сам изгледао као адраповац. Па и Фелка се беше одрпала, сасушила и пожутела. Почесмо се свађати. »Какав си ти муж,« вели она, »кад ниси кадар издржавати своју жену. Таквог мужа могу увек наћи! Почех је тући и од гнева опијох се. Ступисмо у једну фабрику. Ни ту нисмо дуго остали, јер је настала зима, те су придошли многи радници и спуштене наднице. Мртви гладни морали смо становати у једном подруму. Тада смо затражили да нам се повиси надница, а они су нас просто најурили. Ја се опијох све већма.

— Тако си попио сву уштеђевину?

— Жена ме напусти, рекав: Млада сам и хоћу да уживам. Ја је ухватих и испребијох, те сам због тога лежао у затвору.

— А шта је с њом?

— Она је отишла с рударом у село, у које ја сад идем.

— Па шта ћеш тамо?

— Хоћу да је зовем, да се к мени врати, да живимо срећно и задовољно на имању мога оца. Не хтедне ли убићу и њу и рудара.

* * *

Чамац се приближи обали, где га дочека повећи број полицајаца, који беху дошли на глас звона.

— Држите овог човека, рече им Шаблајев, он се спрема да убије две душе.

ИЗ СТРАНОГА СВЕТА

Убица свога мужа. — У Марсељу је било завладао велико узбуђење због једног убиства, чија је жртва један, у Марсељу веома познат човек, и које је извршила жена тога човека.

Ђорђе Масо, човек од тридесет и седам година и капетан на једној трговачкој лађи, био је већ осам година ожењен са једном дамом од двадесет и седам година, која је била из добре марсељске породице 25. октобра умре, иначе здрав и веома снажан, човек. Удовица се растапала у жалости. Масо је био врло љубазан муж и нежан отац двоје деце. Он имађаше пуно поверења према својој жени, кад се као капетан морао укрцавати на дужи пут. За време тих морских путовања мужевљевих, госпођа је Масо, као што је сад изишло на видело, узимала себи љубавника. Претпоследњи је љубавник представљао овој жени последњег.

Овај последњи, Едуард Ибар, од двадесет и три године, син потпредседника марсељскога суда, навео је био госпођу Масо, да своме мужу да отрова, којему је честити човек подлегао.

Собарица је сачувала и саставила поцепана писма Ибарева, што их је овај писао својој љубазници. Ибар је у њима писао, да је те страшно како се полако развија болест. Масотова. Даље, обећава, да ће се, одмах после смрти мужевље, оженити удовицом и додаје, да ће послати још једну флашицу отрова, да би ствар ишла брже.

Соборица, Луција Клар, докопала се и обеју отровних флашица. Луција Клар није ствар пријављивала суду; она је само напустила ту кућу, бојећи се, да и сама не буде отрована. Тек доцније се она изрекла о својим слутњама пред разним својим познаницима и ови онда пријавише ствар полицији. У флашицама је било сулимата. Госпођа Масо и њен млади љубавник, разуме се, буду ухапшени, те им план не испаде за руком. Живот Масотов био је осигуран на велику суму. △

75.000 динара отето у сред бела дана.

— Како лепе прилике владају у Јужној Африци, која је до скоро била сталан предмет живог разговора и писања, најбоље доказује овај догађај: По једној депеши страним листовима, из Јоханесбурга, упала је једна гомила маскираних људи у Робинзон-Банку, запушили уста директору и још једном чиновнику банчином и отели 3000 фуната стерлинга (75.000 динара у злату). △

Страшна статистика. — »Daily Express« изнео је на јавност статистику претреса, који су се по лондонским судовима одржали због злостављања деце, по подацима добивеним од »Друштва за заштиту деце«. Ово друштво помаже годишње 100.000 деце, од којег броја пада на злостављану децу до 30.000. Месеца априла добило је потпору 8727, месеца маја 10.105, јуна 9668, јула 10.298, августа 8833 и септембра 9829 деце. Од времена постанка овога друштва, дакле од године 1889 потпомагало је ово друштво 911.019 деце. Противу бездушних и сурових родитеља водило је ово друштво од године 1880 до 1890. свега 3947 парница, а прошле и ове године 34.646 парница бранећи 95.560 злостављене деце. △

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања :

I.

„У овоме срезу па скоро и у свима суседним, наплата таксе код општинских судова, за молбе, потврде, поравнења, уверења и т. д. врши се неједнако :

Тако, неке општине наплаћују :

а, за потврде и уверења, поред таксе за касу општинску у 2 динара, још и таксу у маркама од 0.50 динара, коју утискују на молбу, копију од уверења или потврде, а неке само 2 дин. за општинску касу ;

б, неке општине наплаћују таксу за молбу од 0.50 дин. у маркама, а неке у новцу, у корист општинске касе ; и

в, за поравнења, која се врше пред општинским судовима, по којим предметима није раније поведен спор, неке општине наплаћују таксу као за обичну потврду у 2 динара, неке само спорну таксу, а неке, опет, по 12 дин., и ова последња такса просто онемогућава поравнења од мање вредности.“

— На ово питање одговарамо :

а, Као што је јасно казано у тачци в. чл. 1. закона о таксама, такса у 0.50 динара из 1. тачке тарифе, наплаћује се само на оне молбе или представке, које се предају државним властима.

Према томе, општина нема права да наплаћује таксу од 0.50 динара ни у новцу ни у маркама, већ само таксу од 2 динара у новцу за своју касу, по тач. 97 и 97 а зак. о таксама ;

б, као што је речено у тачци а, овога одговора, општине у опште не смеју наплаћивати таксу од 0.50 динара ; и

в, за поравнења учињена пред општинским судом, општина ће наплаћивати таксу из § 23 грађ. суд. поступка, као за пресуду, кад год се поравнењем не ствара нова обвеза, а кад се ствара нова обвеза, онда још и ону из тачке а, поменутога §-а.

Наравно, да је овде реч о поравнењима, која траже стране, које још нису повеле партиципу, него саме суду предстану ради равпања.

Према овоме, такса од 12 дин. за поравнења потпуно је незаконита, и не сме се наплаћивати.

II.

„На основу чл. 94. тачке 4 и чл. 101 закона о народним школама, школски одбор саставља, а окружни школски одбор одобрава школске буџете, па се овако одобрен школски буџет шаље у препису општинском суду, да суму приреза, одобрену овим буџетом, унесе у свој општински буџет, који он саставља у смислу чл. 32. закона о среским, окружним и општинским буџетима.

По чл. 42. закона о буџету, суд је дужан да уз свој буџет приложи, поред осталих докумената, још и школски буџет, надлежно одобрен, па да све то пошаље господину Министру финансија.

Настаје сада питање: да ли може господин Министар финансија, да поред осталих позиција у општинском буџету, скресава — смањује поједине позиције и у школском буџету, кад је овај прегледан у своје време и одобрен од на-

длежне власти, а г. Министру послат само као докуменат уз општински буџет.“

— На ово питање одговарамо :

Кад је чланом 101. тач. 5. закона о народним школама, преглед и одобравање школског буџета стављено у дужност окружним школским одборима, и кад се по тач. 4. чл. 42. закона о буџетима ови само шаљу уз општинске буџете као доказ, да је стопа, предвиђена на школске потребе тачна, онда господин Министар финансија, не би имао права да редуцира поједине позиције из школског буџета.

Али он редовно тако широко схвата појам оних одредаба закона о буџетима, које говоре о његовом праву одобравања буџета, да редуцира и школске и економске буџете, ма да и ове последње прегледа и одобрава г. Министар народне привреде.

Све, пак, ово, он чини, наравно, у тежњи да се пореска снага не оптерети споредним дацијама на штету државног пореза, дакле разумно водећи државно газдинство, а друго што је максимална стопа приреза недовољна за покриће свију општ. потреба, те су му и тиме везане руке и он нагнан да брише, често пута и оне позиције, које су неопходно потребне.

III.

„По члану 33. закона о општинама, од 21. марта 1902. године, који је враћен у живот Уставом од 5. јуна ове године, наређено је, да општински збор решава о отуђењу непокретног општинског имања, па било ово од ма колике вредности, а решење, опет, збора, важи тек онда, кад га одобри Државни Савет.

Општина остружничка има једну ливаду у Макишу, која граничи са ливадам једнога сељака из Остружнице.

Да би груписала своје имање, и тиме му подигла вредност и увећала приходе, општински је одбор донео одлуку, да понуди овога суседа, да са општином учини промену — да он њој уступи ливаду, а она њему одговарајуће земљиште од општинске утрине.

И, како је овај пристао на ову понуду, то је општински одбор у другој седници донео одлуку, да се ова трампа изврши.

Нигде у закону о општинама није предвиђено: ко је надлежан да о оваквим случајевима решава?

Моли се уредништво за обавештење: мора ли суд и у овом случају да поступи по чл. 33. тач. 3. закона о општинама, или је у овом случају довољна одборска одлука?“

— На ово питање одговарамо :

Истина, да трампа није то исто што и једнострано потпуно отуђевање имања, али у овом случају ипак мора да се поступи по тач. 3. чл. 33. закона о општинама, те да се на такав начин види, да ли грађани налазе, да ће одиста општина добити онолико, колико даје, и да ли ће у опште бити оне користе, коју одбор из ове размене очекује.

Како, пак, зборске одлуке ове врсте не вреде без одобрења Државнога Савета, то се, наравно, мора цела ствар и њему слати.

Да би Државни Савет имао одмах пред собом све што је потребно, да донесе коначну одлуку, треба уз пошљај акта послати и премер једног и другог земљишта — општинског и приватног; даље: изјаву и пристајак дотич-

ног лица, да ће општину одмах снабдети тапијом, чим се погодба одобри; и, на посетку, доказ да је он прави сопственик тога имања, и да је властан продати га ако је случај зајдружног одношаја.“

IV.

„Стојан Стојановић, из Незнановца, задужио се Управи Фондова још 1883 год. и за обезбеду њенога потраживања, ставио је интабулацију на своје четири њиве, које су онда процењене 1200 динара.

Године 1897, среска власт продала је ове четири њиве Стојанове за овај дуг, али је Управа остала ненамирена с 193.80 динара.

Именовани Стојан одавно је умро, а за собом оставио четири сина, који су се пре 6—7 година издвојили,

Пре неколико дана, филијал Управе Фондова наредио је општини, да без сваког изговора узме у попис што од имања Стојановог, које је после смрти остало, за наплату оних 193.80 динара.

Поводом овога моли се уредништво за објашњење.

1, може ли и сме ли општински суд узети у попис оно имање, које је остало по смрти Стојановој, али које није било залога Управе Фондова, и управо које, кад су га наследници издвојили;

2, чија је кривица, што је зложено имање продато испод процењене вредности, управо за ништавну цену, кад се зна да се из њега могао наплатити цео дуг, па да још и претекне; и,

3, ако се овај остатак дуга мора да наплати и из онога имања, које није било залога, онда мора ли се оставити наследницима део по § 471 грађ. суд. пост. пошто су они земљеделци и колико? Ако мора, онда сме ли се за основ узети пописна књига, која је сва избрљана, или се то мора наћи стручним премером целокупног имања?“

— На ово питање одговарамо :

Закон о давању новаца под интерес из касе Управе Фондова, од 1862 године, није имао одредбу, сличну оној у чл. 59. новог закона о уређењу Управе Фондова, по коме она има права и на остала средства обезбеђења, поред залоге у непокретном имању, за наплату отплате, интереса и трошкова, те се отуда, а нарочито из чл. 10, 11, 18 и 23, као и измене овога последњег од 10. јуна 1865 год., може разложно извести закључак, да је Управа Фондова за све зајмове учињене пре 1898 године, упућена једино на зложено имање.

Овакво уверење нарочито истиче чл. 18., који говори о обвезама проценитеља, јер ако би се узело, да управа има права и на остало имање дужничково, онда овој одредби не би било места.

Према овоме налазимо, да Управа Фондова нема права, да тражи наплату остатка дуга из онога имања Стојановог, које није било залога, а које је сада својина његових наследника.

Али, и ако ми овако мислимо, ипак општински суд мора да узме у попис имање, јер он ту просто врши једну наредбу старије власти, а да ли је она правилна или не, казаће судови, кад се оштећени буду жалили против продаје имања.

Које ће баш парче узети у попис, то је ствар оцене општ. суда, а наследници нека се

после равнају према новом стању наслеђа, које наступа кад се један од њих лиши једнога дела, што му је деобом припало.

Ако је, приликом продаје заложеног имања било каквих злоупотреба од стране државних органа, онда они носе кривичну одговорност ако се ова докаже и ако до сада не буде застарела.

Наследницима Стојановим, ако су земљеделци, мора се оставити по два дана земље и кућа с плацем, пошто је ово задужење код јавних каса, ако је оно учињено после 1873 год.

Пописне књиге не могу се узети као доказ о томе, колико њима још земље остаје, јер је безбројним премерима утврђено, да су тамо мере погрешно показане, било више било мање, него се мора извршити стручан премер.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Душана Стојановића, надничара, окривљеног за крађу новаца Горчи Костићу, трговцу из Шапца, тражи начелство округа подринског, депешом Бр. 16.569. Душан има 28 год., средњег је раста, плав, очију плавих, бркова жућкастих, у лицу је црвен. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или Управи града Београда с позивом на Бр. 37.910.

Вождара Милића, келнера из Прокупља, тражи квартал палилулски актом Бр. 13.935. Он има 18 год., раста је средњег, црномањаст, косе црне, очију црних. Нађеног треба упутити Управи града Београда, с позивом на Бр. 37.991.

Ђулу Међају, машиниста, који је решењем првостепеног суда ђупријског, од 12. августа ове год., Бр. 15.095, стављен под поротни суд, за дело нехатне палевине, тражи првостепени суд ђупријски актом Бр. 24.407. Позивају се све полициске власти, да Ђулу потраже и нађеног упуте првостепеном суду ђуприском, с позивом на Бр. 24.407. УБр. 38.914.

ПОТЕРЕ

Богосаву Мацаровићу, кафеџији на Карабурми, украдено је поћу између 14 и 15 тек. м-ца 3 ком. полу-угојених свиња. Од ових један брав је длаке беле, 1 год. матор, расе шумадијске; други је длаке суре, а трећи длаке црне. И ови последњи имају више од по 1 год. Позивају се све полициске власти, да на крадљивце и покрађу обрате нарочиту пажњу. Акт Управе града Београда Бр. 37823.

Милош Јовановић и **Радош Костић**, из Дубраве, притвореници среза моравичког, побегли су из притвора среског 8 ов. м-ца. Милош има 24 год., омален је, дежмекаст, плаве гргураве косе, очију плавих, бркова малих, плавих, у одећу је од сигавог сукна. Радош има 22 год., високог је раста, танак, црномањаст, без браде и бркова, у одећу је од црног сукна, на глави има црну шубару, а на ногама опанке. Позивају се све полициске власти, да ове бегунце живо потраже и нађене спроведу начел. среском у Ивањицу, с позивом на Бр. 16.894. УБр. 37.079.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Као што смо већ у прошлом броју известили читаоце, у познатом разбојничком нападу на г. Давидовића, поред зликовца Сретена Микића, који је на делу ухваћен учествовали су још два разбојника, који су моментално успели да побегну, али само за неколико дана. Захва-

Вид

љујући ревности наших царинских органа, оба побегла разбојника ухваћени су баш у оном тренутку, када су на *Вршкој Чуци* хтели прећи у Бугарску. Изгледа, да је и сама неумитна

Јанов

правда хтела што јаче казнити ове бездушнике, кад их је прво пуштила да дођу до границе, готово без икаквих тешкоћа, па их, тек онда, предала у руке властима и вратила на место извршеног злочина у Београд.

Јанов Крпан и **Вид. Кнежевић**, тако се зову ова два разбојника, чије слике овде износимо и који сада, са тешким гвожђем на ногама, у затворима управе града Београда очекују у највећем страху судску пресуду.

Податке о Крпану изнели смо у прошлом броју, а разбојник *Вид* родом је из Видовог села у Босни (близу Травника), има 46 година, омален је, сувољав, црномањаст; у Србији је од пре 15 година. У њему се прво и зачала идеја да се г. Давидовић нападне и опљачка,

и то још пре 10—12 година. У овом циљу он је пре неколико година био ступио у службу код г. Давидовића, ал се тада план није могао остварити из разних разлога.

Ако би ко о овим зликовцима што више знао, моли се да то достави члану кварта врачарског, који води истрагу по овој ствари, или непосредно Управи града Београда.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јозеф Сајцер, месарски калфа, родом из Аустро-Угарске, по пресуди кварта палилулског Бр. 13.869, прогнат је на свагда у Аустро-

Угарску 19. ов. м-ца. Јозеф, има 28 год., средњег је раста, дежмекаст, лица округла, косе смеђе, очију плавих, бркова малих, плавих. До сада је два пут судски осуђиван: први пут 1 год. затвора због просте, а други пут на 7 год. робије због опасне крађе. Позивају се све власти да на повратак овог опасног крадљивца у Србију обрате нарочиту пажњу.